

КПСС-ийн XXVI СЪЕЗДЫН УГУУЛАН

ЭМХИДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЙЕ ҮАЙЖАРУУЛХА

Задын районий партино-ажахын элбхитэйг суглан болж, КПСС-ий райкомий нэгдэх секретарь С. В. Жаргалов «КПСС-ий ЦК-гай иониин (1980 он) Пленумий дунгуд ба районий партина организацион бөлүгдээ зорилгоуд» гшн асуудлаар аридхэл зүбшн кэлсэб.

1981 оной февралын 23-да нэгдэх партин элжээт сьездэе угуулан, бэлдхэй тон ехэ хүдэлмэрийн хэгдэх байһан тухай элдхэй дэлгэрнэгээр тогтобо. Тус Пленум дээр нүхэр Л. И. Брежнев хээн элдхэй соо «тодорхойлогдон заабарнууды, эрилтэнууды бөлүгдээ, партино-политическа, эмхидхэлэй хүдэлмэри Найжаруула, Урдайд улагдана амжалтануудаа Улам арбаадаха шулаха.

Сьездын угда бөлүгдээ эмхидхэлэй хүдэлмэрийн нэгэ шулаа зүйлһэн хадаа партина организационуудга үнгэргээ тоосотоо хүнгалтын суглаанууд болоно. Эдэ суглаанууды үндэр хэмжээндэ бүхэ коммунистуудай хабаадалгатайгаар үнгэргээ оролодо шулаа гэжэ тэмдэглэдэ. Тэдэндэ коммунистуудай элбхитэйгээр хабаадалсажа, ханамжа, дурдхалнуудаа хэлжэ, шүүмжлэл гэгтхэ эрхэ нүхсэл ханга эрилтэ табигдана.

Түрэл партингаа сьездын хүндээлэ эмхидхэлэй социалис мурьсөөн хадаа урдаа табигдана бүхэ зорилгоонууда бөлүгдээ хэрэгтэ эхэр нүлөөлжэ байһынь тодорхойлоб.

Тиммэнь социалис мурьсөөнэй дэлиэсе улам үргэхэ асуудалаа онсо анхарал хандуулагдаха, хүн зоний ханда ябуулагдага олгууламжын хүдэлмэрийн шаана

рые дээшлүүлэн, олонитын үүсхэл, элбхитэ хүгжөөж эрэгтэй. Энэ хадаа тоосотоо хүнгалтын суглаануудаа бэлдхэ үедэ бүришье өли доодор харагдаха ёһотой гэжэ элдхэйлжэ хэлсэ.

Саашаада нүхэр Жаргалов район доторой байдал, саашанки зорилгоон тухай дэлгэрнэгээр тогтоһон байна. Эзэн тухай тогтоогүйдэ аргагүй байгаа. Юуб гэжээ, район үнгэрһэн үбэлжэлтын үедэ горитой хойхилодо ороһон эрэгтэй. Урда жэлнүүдэйхнээ тэжээл бага бэшэ байһан. Саһан эртэ орожо, малай бэлшээрине хушааржэ боһон. Тингжэ бүхэ малаа байранд байлгана тэжээл баат туй болодо. Тэрэнгээл уламжалан, тэжээл үбэлж тэн багта дууһаһан байна.

Нимэ хатуу үбэлжэлтэе һая наашада үеөгүй заргым ажахынүудай хүтэлбэрлэгшэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд соршордо абанан ааб даа. Энэ үбэлжэлтын дүнгөө харахада, тэдэний хүтэлбэрлэй арга шадабар, алибаа бэрхшээлүүдэе дабажа гараха, байгаалин хашалдана, сагай уларилһаа дүлдэнгүйгээр ажаллаха, харюусалгата мэлгэн, элдб онсо арганууды хэрэглэжэ шадхаха, элдхэйгэй байһанынн шад элэрэ.

Өвөрэй, Торнин совхозууд, «60 лет Октября» колхоз үбэлжэлтэе бусад ажахынүудлаа барга һайнаар үнгэржэ гэжэ хэлэгтэй. Харин Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудта, Борьбегий, «Октябрьский» совхозуудта хүндэ хүшэр, хүдөө элбхитэй байһаа тохоболодо. Энэ ажахынүудай үрээр гаргалага бүхэ тологон 10—11 процент эхэ үрөө. Тингээл XX партсьездын, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудта 27,8—18,9 процент, «Октябрьский» совхозуудта —18,8

—21 процент хонидынь үхэһэн байна. Нейдонхой түрүүшын хахалтай сасуулаха үхэрэй тоо 1588, хонидой—55340, гахайн—813, адунхай—54 толгойгоор үсөөрһөн ээргэһэй.

Мал һурагэй гарздаа ороһон хажуугаар эхэ маллаа туй абалга үсөөрөө. Аяар 552 тугал, 31800 хурган, 598 поршонок, 96 унаган нейдонхойкчо үсөөрһөн ээргэһэй. Илангаяа «Октябрьский», Бооцын совхозууд, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, «Мир» колхозууд элбхитэй элбхитэй тугал абаа. Тингээл «Октябрьский», Бооцын, «Заречный» совхозууд, XX партсьездын, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, «Мир» колхозууд зүүн эхэ хонин бүриһе оромлоб. 35—47 хурга тунжүүрэй.

Эдэ жэшээнүүдтэ тобшолол хэгдэ, районий уршаа хүдөөлжэ ганса үбэлжэе, саһанаа болоо гэгээр бэшэ байһан. Харин эхэ мал үржүүдтэ хэрэгтэй тон ехэ дутагдануудтай байһан. Тэрэнгээ олонитын һубарилһан байна. Энэмэй нийтын адууна малаа тоо толгой олошуруула гол шулаа хэрэгтэ харюусалгагүйгээр хангага байһанай хойхолоо болоно.

Энэньшэ болж, мал ажаллэй продуктууды абалтын гүндэ түшээлжэ хэмжээн эхэр дурдана. Унэс бүриһе һу хааха, хонин бүриһе нооһо абаха түсэб дүүргэнгүй.

Нимэ ушарай боложо байһаа, партина өһонг шагна эрилтэ табигдаггүй. Ажахынүудай партина өһонг организацинууд тохоболодон хүшүр байһаа са соонь зүбөөр сэглэжэ, нэмэлтэ хэмжээнүүдэ түгээрһөө абажа шадхаггүй гэжэ тэмдэглэгтэй. «Саһан эхэ, хүйтэн шагна» гшн шалтга урдаа барял элбхитэй, гүрнэй саг үргэлжын туһаламжада найдаад элбхитэй, орой болотор, сагай тү-

ларат хүлээгээ. Сагай тулаха эрхээд, хэды лбадал хэбшэе һаа, урдань орожо бираггүй.

Гэбшье, элбхитэй шалтгаан дурдажа, албан хойргоор хүдэлмэрилһөө, элбхитэй үүсхэл мохоотойгоо сагаарууһе лэдэнгүй, ажахынүуд, олонойгоо хэрэг, баялг тухай үнэн сэдхээлэ зорюулаа, бэрхшээл дабахын тула арга шадалаа гаргадаг, уршааа хангаатай хүтэлбэрлэгшэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэй хүдэлһон газарта ажалдай дүн тон оидоо байна.

Жэшэнь, Өвөрэй совхозой «60 лет Октября» колхозой партина өһонг организацинууд дирекци болон правленигтэй суг хамта Нейдон тэжээл бэлдхэлтын хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулан, үбэлжэлтын эхнэр бин байгаа тэжээлэ нарилан, шаңаржуулан гаргашаха тушаа шагна хингалтабһан юм. Тэрэнэй ашаар муу бэшэ дүнгүүдэе туйлаа. Эдэ үр ажахы хахад жэлэй түсэб дүүргэжэ гараа. Эдээр мал ажаллэй продуктуудые дабажа гүрнэй түсэб дүүргэжэ шадхань эли болонхой.

Торнин, Алдагай совхозууд боломжтой һайнаар ажаллана, арга боломжонуудаа гүндэ хэрэглэбэл, мал ажаллэй продуктууды гүрнэд худалдаа табан жэлэй түсэб түсэбэе мүн лэ дүүргэжэ боломоор байна.

Һаалин бүхэ 31 фермэнүүдэй 19-иний табан жэлэй даабар лаб дүүргэхэр үндэтай. Тэдэнэй тооло партина гайкомой борогой түшүр А. Г. Юговгай гшр тэлбэрлэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булаган комсомол-залушунуудай, «Октябрьский» совхозой Ленин ордентой Д. В. Цыреновай эрилтэд түбэй, Торнин совхозой Шартахин, Хара-Унахай, Өвөрэй совхоз

ой Хүндэлэн-Номтын, «60 лет Октября» колхозой Борьбегий ферманууд жэл бүри һайн амжалтанууды туйлаадаг юм. Эдэ фермэнүүдэй олон наалид табан жэлэй ажижа гаралан, хоёр мянгаһан дабаа дабаад, гурбаадаха шармайжа ябаһан хүнүүд болоно.

Хонин ажалдай талаар харахада, бүхэ коллективүүд сооһоо 90 бригада табан жэлэй түсэб дүүргэхэр. Һүүрэй жэлүүдтэ эхэ хониды харууһадаг 250 бригаданууд сооһоо 100 гаранинн зуутанай тоодо ородо байһан аад, харин үнгэнһан жэл 27 болоторо хорошоо.

Элбхитэй суглаан дээрэ үгэ хэлһэн Өвөрэй, «Заречный» совхозуудай директорууд С. М. Филиппов, Ю. А. Фомин, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хоншон А. Г. Ванкеева, «Мир», Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудай партина комитетуудэй секретарь В. Н. Самданов, В. Д. Батуев гшн элбхитэй мүн лэ ган гасуур боложо, таряалаа, сабиалаангай ургасын жомкомодон тухай, энэньшэ боложо тэжээл бэлдэхэ хэрэгтэ ушарһан бэрхшээлүүд тухай дуулаха.

Элдхэйлшын, мүн үгэ хэлһэдэ тэмдэглэһэн өһонг, тэжээл бэлдхэлтын хүдэлмэри даб дээрэ эмхидхэл һулагай, оройтожо байна.

Убһэдэи авенонууд зарим тэгүүр һайлаа эмхидхэгээ. Витаминтай ногооний гүндл гатаа АХМ тэрмэнүүд булгадаа ашаму ашагдангай. Хүдөөлэ боложо байһаанһын ганса халаанда ашагданга.

Хамгаһа эхэ гэгдэлдэ ороһон Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз Нейдон АХМ түхээрлэгшэ хүдөөлөгчү, элбхитэй шалтгаан бэлдүүр, сагаа бараа бэлэй. Малай үбэлжэлтын үсэе хурь-

гадаа, тугалнуудаа витаминэй ногооний гурьялар хангаха аргагүй байшоо. Тэд мүнөөшье энэ ажахынхид амаршые тобшолол хэргүй байһаар.

Даб дээрэ район дотор тэжээл бэлдхэлтын хүдэлмэри жэгдээрэдү. Саг ошоһол байна. Нютагай эрхэ байдалда үзэгдэдэг хура бороогий элбхитэй хүдэлмэри дүтлэжэ байна. Бүхэ арга боломжөө хэрэглэн, эртын сенаж дараха, витаминтай ногооний гурл бэлдэхэ, харгын заха, шугы, модон соогурхи ногоо гараа сабаһаа, хураха хэмжээнүүдэе абаха эрилтэ табигдана.

Урда үбэлжэлтэнуудай хэрүе хойшлогонд районий ажахынүуд бүхэ күтэлбэрлэгшэ, хүдөө ажахын мэргэжэлтэе, малшалеы сошоруулан, үшөө шапта һануула хэзэл ёһотой һэн гэжэ хангадана.

Партино-ажахын элбхитэй суглаан КПСС-ий элбхитэй XXVI сьездын хүндээлэ зорюулажа, жэлэй хоёрдоо халада 4319 тугал абажа, үхэрэй тоо толгойе 26300 болгохо, тингээл бүхэдөө 305 мянган хонитой болохо, 1980 ондо гүрнэдөө 44,8 мянган центнер мях, 104,5 мянган центнер һу, 112,7 центнер нооһо, 5,3 миллион таһагай үндэз хуудалдаа гшн шиндхээр бигдана.

Энэньшэ бөлүгдэи тула социалис мурьсөө үргээр дэлгэрүүдэ. КПСС-ий ЦК-гай 1980 оной иониин Пленумэй шиндхэлбэригүдэй ула шаһарые хүн зондоо тайлбарлан олгуулаха, нийтын оролдолтые бадаруула гэжэ тогтодо.

Партино-ажахын элбхитэй суглаанда КПСС-ий өкомон хүдөө ажахын таһагы дагша В. Н. Николаев хабаадаһаа.

Д. АЮШЕВ, манай корр.

ВОЛГОГРАД. Волгоградска областин «Волго-Дон» гэжэ совхозуудай нэгдэлдэ таряашад ургасаа хуржаа дүүргэб. Тэдэнэр 12 мянганһаа дээрэ гектарай ороһо таряа хүдэлмэрийн 11 үдэр соо сүм хураһан байна. Эндхэй гүрнэдэ 11 мянган тоно ороһо худалдаада байна. Түсэбтэ даабаринаа гадуур үшөө мянган тоно ороһо тушааха гэжэ шидэнхэй. Туруу ажахын таряашад энэ табан жэлдэ Эхэ ороһонгоо амбартта даабаринаа гадуур 35 мянганһаа дээрэ тоно ороһо оруулаа юм.

АШХАБАД Эндхэй түрүүшын республиканска музейд нэгдэлһэн выставкэ олимпин хүдөөлөндэ зорюулагдаа. Москвадх бүхэдхэй хээн спортын һайндэртэ дунда Азин түлөөлгшэй хэбаадаа байһан тухай хөөрһөн, республика дотор физкультура хүдөөлөндэ үжүжэлтэ харуулан фотоурагууд, плакатууд, номууд энэдэ табигданга. Туркмендэ 400 мянга гаран хубуд, басагад спорт эрхилдэг байна.

СЕМПАЛАТИНСК. Казахай ССР-эй ба Казахстанай Коммунист партин 60 жэлэй ойдо зорюулагдан аардай эстрада ба дүховой оркеструудай, республиканска конкурс «Нарата газар» гшн шэнэ програмаар түсэбтэ. «Нарынский» совхозой ферманууд болон полёной станууд дээрэ казах «композиционеруудай зохиолууд эздэлһэн байна. Арадай уран бэлгитэй хуржамэй һайндэртэ хабаалаһан 2 мянга шахуу коллективтэй түд бүхэйһэн програмада арадай дайлахы ба ажаллэй баатарланууд тухай, түрэл хицартань болонхон эхэ хубилтанууд тухай зохиолнууд ороо юм.

МИНСК. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Минск» транспортнай бүлэг хүдэлмэришад Вит мурнэй эрьэ дээрэ һай нэгдэлһэн амаралтын баадала профсоюзай хүнгалтэтэй путёвкоор амаржаа ошобо. Нэгдэлэй захиргаан ингэжэ амалшадай амаралта эмхидхэхэ талаар энэ жэлэй хамтын хэлсэгээр абанан уяллага дүүргэб. Путёвкоонууды худалдан абагдаа 250 мянга шахуу түхэрт мунгэн нийтын фонднуулаа гаргашалагдаһан байна. Энэнь түсэбтөө харалагдаһанһаа эхэ болоно. Эрэхэ табан жэлдэ караалгданан түсэбэй өһонг, республикын томо предпритиүүд булгадаа «амналг-нэргэлэмжын эмхи

ШААРТУЗС (Тагарту ССР). Шаартузскы М. В. Ломоносовы институты үжүбүдэ рюулагдажа шэнэ бүлэг бэлэ болобо. Колхозчууды СССР-ий Советон депутат Садриддин шэнэ тэмдэглэй хүдөөлүүдтэ байлгуулаха механизатор болон бусад колхозчуудтэй сагтаа Нүүдлөжорюулагдамад нэригдэлдэ туһалаа. Тадрикистантай агад табан жэлэй хойшо 50 миллион түхэрт хургуулинн тухай һомлоһон байһаа.

ҮНДЭР НЭРЭДЭЭ ХҮРЭНЭ

Хүнэй ажабайдалай намтарые имгалт хэды наһа элдхээрнэ сөгнэжэ, хэмжэжэ яаше болохогүй гэжэ дэмэ хэлсэдэггүй. Үндэндөө хүн бүхэнэй хуби зяланда наһан соонь элдэбин лэ ушарал тохоболодо гэжэ бэлэ. Газар дээрэ эли тоо мур сараа гарганан онсо тусгаар, хэзээдхэе маргаташгүй, гүн сэдхээлдэ бүхөөр хадугданан үйлэ хэрэгүүд мүнэлһэн байлаг шуу. Үнэн сэхэ, шударгы, амаршы бэрхшээлээ гүнхархууһа, дундархууһа бэлиг шадбэригэй, олоной хүндэ ямбада хүртэжэл ябадаг хүнүүд нютаг бүхэндэ олон ааб даа.

Эгээл тинмэшүүдэй нэгэн нүхэр Базаров болоно. Хубита Дугарович ажаллэй абаһаа бээ хуялган, нийтын ажабайдалга гүн соогур хүмүүжэһэн хүн лэ даа. Тэрэ ажаллэйһаа замые бүри бага чаһатайнаа өхилһөн намтартай. Шиферооршы, элек-

тронмөтөршө, мастерааршы ажаллаа. Юрэдөө нэл хэм сооһоноо алхалаад, хара бээ үмгшлөөд ябадаг зан тэрэндэ отго байхагүй, сэлхээһын ямар нэгэн шэнэ бодол, шэнэ арга дуршал, уршааа гшн эрмэлздэ эзэлһэн лэ, зүрхэнь хүдэлгэһэн лэ байха.

Өөрингөө мэргэжэл шадбарине нарикуудын тула эхэ оромлодо, эрхэм сөгнөлгэтэйгээр ажаллажа ябажа зуураа. Ивалтын гидромелиоративна техникумда зарюулар ажаллаа таһархууһа, эхэ амжалтатайгаар тэрэнэ 1979 ондо дүүргэ бэлэ.

Хубита Дугаровичай сэдхээлэ өөрингөө хуби зялаа Ленинэй партигай хэтээдэ холбохо гшн бодол үнэхэ нэй түрлэн юм. Тинмэнь тэрэнэй партида ороходонь үгшэн нэгэ рекомендацитай соо ингэжэ бэлгэтэй байдаг: «Х. Д. Базаров үндэр лэшхэлтэй, журамтай, эдхитэй

«түдэмэрилэшэ». Сэдхээл бодолооро хатуужанг, үзэл сурталтай талаар үнэн сэхэ, эмхидхэи шадбаритай, коллектив соогоо эхэ хүндтэй болһон хүн. Энэ нүхэрэй хүтэлбэрлэй тушаалда дөжүүлхэдэ найдамтай байха...»

Тингээдхэе коммунист Базаров хаанаше, амаршы хүдэлмэридэ ябахадаа өөртөө, күтгата хүдэлдэг нүхэдтэ эрилтэ хэтэргээр хандадаг шэнжэ шаһартай байһаа ажал хэрэгээрэ хэрюулаа ошуу. Тиммэл хадань Х. Д. Базаровые 1974 ондо эхэ харюусалгатай тушаалда харгын үйлдэһэриг 2695 дахи управленин начальнигаар дэбжүүлэ һэн. Тэдэ хүдэлмэрийн шэнэ хүтэлбэрлэгшэдэ нилээд лэ гайтай байшоо. Гэбшье бэлгэ шадбаритай коммунист коллективтэ зүбөөр ударидаха оролдоо, зорилгоодо хурьтэе мүнөө эмхи гуримтай, эбтэй эетэй ажаллаа кол-

КОММУНИСТ ТУХАЙ

лектив гэжэ алдаршанхай. Һүүдэн түсэбтэ хоёр табан жэлнүүдэй туршада тус коллектив харгы бариха, ашагдаха хүдэлмэри бүтээхэдэ эхэ амжалта туйлажа шадла. Мүнөө үсэ нүхэр Базаров харгы заабарилһын, «Барилгын районий управленин коллективтэе толгойлоно» Х. Д. Базаров партина шэнжэ шаһартай ёһотой хүтэлбэрлэгшэ, шадлар эмхидхэхшэ болон хүмүүжүүлгшэ гэжэ онсо тэмдэглэгшэ хулаа. Мүнөө тэрэ күтэлбэрлэгшэ Хурамаанай сомоний Советэй депутат, гүсэдхэхэ комитетэй түрүүшүн орлошо. Энэмэй штаһаабшэ тушаал ха юм.

«Манай Хубита Дугарович хэрэг бүтээһэй, хүнүүдые һайн мэдэхэ хүтэлбэрлэгшэ гэшэ. Нимэ хүнэй күтэлбэри дор ажаллахада хүн-гэршье, урматашые даа», гэжэ коллективтэй хүдэлмэришад дэмэ магтадаггүй.

Р. БОДОУЛОВ.

ДААБАРЯА ХОЛО УЛУУЛЭ

КПСС-ий ЦК-гай иониин Пленумэй шиндхэлбэригүдээр зоригжолон Кабанский районий Нарл. Марксын нэрэмжэтэ колхозой зарһаһад элбхитэйгүдэи социалис уялга абаа һэн. Зунай сагта зарһаа бариха түсэбтэ болжонһон урид дүүргэжэ гэжэ тэрэн соогоо бэшэ бэлэй.

Абаһан уялгага зарһаһад болжорһон урид амжалтатайгаар бөлүгүлэ. Тэдэнэр 300 центнер омуль бариха түсэбтэ 588 центнертэ хургөө гэжэ гу, али түсэбтэй дүүргэлтэ 190,6 процент боло Н. А. Федоровой, А. Т. Антроповой хүтэлбэрлэдэг бригадынхид илангаяа һайнаар хүдэлжэ байна.

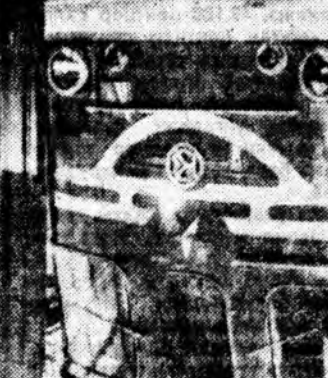
«КПСС-ий XXVI сьездые нэрэтэй солотойгоор утгахын түлөө дэлгэрһэн социалис мурьсөөн тухай» КПСС-ий Центральна Комитетэй тогтоомые халуунаар угтан абанан тус бригадануудай гэшүүд эдэ үдэрнүүдтэ бүри эршэтэйгээр хүдэлжэ байна. Зунай сагта зарһаа бариха түсэбтэ тэдэнэр тус тустай 186,6—202,3 процент дүүргэ. Жэлэйнгээ түсэб болжорһон хоо урид дүүргэжэ гшн шэнэ уялга абанхай.

А. БУСУРМАНОВ.

МОСКОВСКО ОБЛАСТЬ

В. В. Куйбышевэй нэрэмжэтэ тепловоз бүтэн гаргалаг Коломенск завод орон доторошье, хилин саанаше мэдэжэ юм. КПСС-ий XXVI сьездын нэгдэлдэ үдэр хүртээр 2 мянган киловатт хүсэтэй 49ДТ гэжэ шэнэ түхэлэй дизель-генератор бүтэн гаргаша гшн шиндхээр заводой коллектив абанхай. Табан жэлэй түгшээһэн жэлаа произууһон шаһарта энэ онсо анхарал хандуулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой хабсаралтын цех дотор «ТЭП-70» түхэлэй магистральна тепловоз хабсаргагдажа байна. ТАСС-ий фотохронико.

ХОНИДЫЕ ШАХАДАГ КОМПЛЕКС

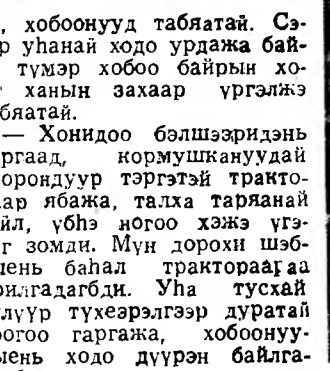
Удэ голлой урда бөсын үдхэн шугы бургаһанай забһараар, ой модоний соорхойнууд соогур адууна малай бэлшэхэ газар яһала элбэг юм.

Эгээл эндэ Дээдэ-Тайлсын совхозой бүхэ хонин һүгэг, үнэдэ тугал, буруунууд адуулагдажа байна.

Карбоника гэжэ анхандаа баганан һуурийн газарта тойроод нэлэхы үргэн таряалангай бэлшээр харгандан. Тэрэн хуу хорьодо хонидонхой. Эндэ үндэрхэн доо дээрэ багуулажа, зүүлжэ гонзойлгодо барилан аймагтар ута сарай холбоо обээрдоно.

Энэ зан-намарай үедэ хонидые шахан таргалуудаг байрамтай гэшэ. Хоёрдохи жэлэй эндэ хонидые байлганабди. Өөһэд соогоо энэньшэ комплекс гэжэ нэрлэдэг зомди. Үндэндөө, комплекс болотороо үдэл юм ааб даа. Даб лэдгэ энэ нэгэ долоо 2500 хонид шахагдана. Саашаада энэ байгаа улам үргэдхэһэ, шэнэ түхээрлэгшүүдые хэжэ, үшөө олон хонидые шахадаг, хурьгадае байлгадаг болохонмай, — гэжэ совхозой ахамд зоотехник Павел Петрович Помурэн хөөрөнэ.

Тэдэ комплекс гэжэ нэрлэдхэньшэ эхэ алдуутай юмон угы гэжэ хангаһаар. Уташааа зуугада метр, хүндлөөшөө хороб метр, энэ байран яһала горитой эхэ шонгөөг харгандан. Байрын хоёр тэгүүрхын хангайгөөр хэгдэнхэй, хаана хаанаһаань балхын үлэгээд, һарабша доро һорюун. Хонидой хоёр тэжээл орожо эдэлжэ ута гүшын кормуш-

ка, хообоунуд табатай. Сэбэр унаһан ходо урдажа байха тумэр хообо байрын хоёр ханын захаар үргэлжэ табатай.

Хонидоо бэлшээрнэнь гаргаад, нормушкануудай хоорондуур тэргэтэй тракторгаар ябажа, талха таряанай зүйл, үбшэ ногоо хэжэ үгэдэг зомди. Мүн дорхой шэбхынь баһал трактораагаар арилгадагди. Уһа тусхай бүлүүр түхээрлэгшэр дуратай соогоо гаргажа, хообоунуудынь ходо дүүрэн байлгадагди. — гэжэ эндхэй ахалагша хоншон Василий Георгиевич Филиппов хэлэнэ.

Табан хүн 2500 хонидые эдэлүүлэн. Тэдэнэй 700 гаранинн энэ жэлэй хурьгада юм. Энэ хонид бүхэдөө эрхэе намагтаа мянхан комитналта тушаагдаха байна. Хурьгадаһын бүхэ һүрэгтэ амлаара бэлшээгэнэ, элбхитэйгүлэ.

Эндэ хонидонхой ажал амараар эмхидхэгдэнб гэжэ хара. Хонидын суг үргэлжэ хаалгатай байдаггүй. Жэшээлдхэ, үлгөөүр тэдэнэ 4 часта бэлшээрлэдэ гаргажа адуулаа, үдэн халуун болохо багта байралан оруулдаг. Энэ үедэ хоёр когмушкан соогур талха таряан, уһан хэгдэнхэй байдаг. Хонид тэрэниһын эднэжэ, үдэрэй аяма халуунаа амарна. Удэшлэн тээ (4—5 час багта) хонид дахин бэлшээрлэдэ гаргандан. Тингээд хониншод бүрэнхэ болотор тэдэнэ адуулаа, байралан оруулжа, дахин талха таряанай зүйл гу, али сабиһанан ногоо элдүүлэ. Хонин бүгдэй үдэрэй 300 грамм талха таряан үгтээд юм. Тэрэнэй 2000 граммгаар бурдууг хэжэ ээлдүүлэ.

Ингэжэ хонидын һайнаар адуулагдаһынга хажуугаар, талха таряанай зүйл, нэмэлтэ ногоон тэжээл һайса элд-

нэ гэшэ. Илангаяа июнь һарада бэлшээрнэ ногооний үшөө муушаг байхада хонидто талха таряанай зүйл, бурдууг элдүүлһын ашаар тэдэнэ яһала һайжага һэн.

Удэрнын бидэ хонидоо ходо хажжа байдаггүйди. Хура бороотой, һорюун үдэр сула бэлшээрнэ дээрнэй байлганабди. Байрнын хажууда хорьодоһон бэлшээрнэ бин юм. Тэдэ ногоонинн яһала һайн болохой. Бэлшээрнэ, эдэлүүлгө, уналгын ашаар хонид, хурьгада дүүргээр таргалуулаха, шэгүүршын һайса нэмэхэ гэжэ оролодо гэшэбди. — гэжэ ажаллаша хоншон нүхэр Филиппов хэлэнэ.

Тэрэнтэй сугтаа дуршлэй бэрхэ хүнүүд Г. Юковай, Александр Яковлев, Павел Миронов гшнэд эндэ хүдэлһэн талха таряанай зүйл, ногоон тэжээл эөөжэ нэгэ трактортай, хонидоо адуулахада унаха 3 мориодтай.

Эдэ хонидонхы тургэһон таргалхын тула ноонийн түрүү

Николай ДАМДИНОВ

ЭНЭ ХУУДАХАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

Бурядай арадай поэт Николай Дамдиной «Гэсэрэй зүргэ» гэжэ шэнэ бүтээлтэй тагилсагты. Мэдээжэ совет поэт Евгений Евтушенко Буряад орондо ерэнхэй. МЭРГЭЖЭЛ ШЭЛЭ-ХЭ ГЭЭ НАА... ЗУДНАА ЗОЛ БЭДЭРЭГШЭД БАЙДАГ ГҮ?

ГЭСЭРЭЙ ЗҮРГЭ

Баруун тээшээ салгидан зоригхой Баргажан мүнэнэй соло дуудана гүт? Хойто хадануудын шобхогор дууланууд Хоймор талаарнь хаятан бодовхой. Зурылдан жарынэн үндэр хаданууд Зундаашье мүнхэтэй байдаг лэ дандаг. Убар талынхи Урда хаданууд Ундэрөөр хүнийе гайхуулахгүй даа. Мүхэрэн эльбүүрэг өройнуудын Мүльһөөр бэшэ ой модоор тухаатай. Олон тоото гурьба-жалгануудын Ошоһон-ерэһэн харгын ашагтай. Ухибүүн маһахдаа набтар, таруу эн: Убар талынхи хадануудые — лэте Харабан шэнги нэм: Баунт, Ярууна Нютагууд тэндэ. Саашань — Шэтэ.

Эгэһэнэ, Дээдэ-Ангаран — даруу даа, Эгээгүүр далайдаа унара оруулагд. Эрэн гэхэдмни, эрье хубөөһөн Эхэ ажалай дуун эдэлжэ байгаал: Газар малтажа, модо хөрөөдөн, Гал сасарган эндэ Байгал-Амарай түмэр харгы баригшад Алдар солото хэрэгэ үйлэһэнд. Комсомол эрэлхг нэрэе харгшад Хонгёо дуутайгаар шамдуу гүйдэнэд. Тонһеь малташад Дабанай бэлэрээр Тоомоотой хүндөөр алхалалдахай. Хүүрлын хушуунай саада бээр Хүүеһи: шэнэ хото нуураа табинхай. Оротон чильчигэр отогойхид заяандаа. Ойроо үзөөгүй юумээ үзэн: Мантан «Магнусууд» — Шэнэ-Уюнда, Манга мянгаадаар улад зон—шэнэ.

«ХҮСЭЛҮҮЛЭН ҺУРГАГ ЛЭ НАМАЙ...»

БҮРИ наяхан манай дунда эрэм болон техникэскэ мэргэжэл олгодог гүрэнэй 15-ахи училищи (СПНТУ-15) 175 хубууд басагатаа диплом барюулжа, түгэс мэргэжлнги худалмэришэд болжого гаргаа. Буряадай республикын, мүн Советска Союзай бусад нютагуудай худалмэришэн ангийн бүлэдэ шугатар-шэрэгшэд, бульдозеристүүд болон экскаваторщикүүд, автокрануудай машинистүүд нэмэжэ ороод, барилтын объектүүд дээрэ ажалтайгаа намтарые эхилдхэн гэшэ.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, дунда эрдэм олгодог техникэскэ мэргэжэлэй училищилда хурахань хүнгэн бэшэ юм. Юуб гэхэдэ, ород хэлэн ба литература, математика, хими, физика, түхэ, черчени болон юрэнхэй эрдэмнэй бусад предметүүд дунда хургуулин программаар шудалдагашуу. Илгаһан юуб гэхэдэ, гурбан жэл хуража гарахадаа, дунда эрдэм болон 2-һоо 4-дхи хүртээр разрядай мэргэжэл олгоһон диплом барюулагдаһа, ажалай шугуу үгтэнэ.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, дунда эрдэм олгодог техникэскэ мэргэжэлэй училищилда хурахань хүнгэн бэшэ юм. Юуб гэхэдэ, ород хэлэн ба литература, математика, хими, физика, түхэ, черчени болон юрэнхэй эрдэмнэй бусад предметүүд дунда хургуулин программаар шудалдагашуу. Илгаһан юуб гэхэдэ, гурбан жэл хуража гарахадаа, дунда эрдэм болон 2-һоо 4-дхи хүртээр разрядай мэргэжэл олгоһон диплом барюулагдаһа, ажалай шугуу үгтэнэ.

Нанаһангаа мэргэжэлые шэлэжэ байһан залуушуул Хэрбээ барилгашанай мэргэжэлые шудалхаа, дунда эрдэм олгоһоо хусабла, манай училищилда эржэ орогты гэжэ үгэриха хураһаб. Найман класс дүүргэһэд гурбан жэл соо гурбаа гэжэ мэдээжэ аб даа. Ородын шалгалта байдаггүй. Документүүдэ нимэ адрессар буюуджа болон: 670031, ул. Геологическая, 10. СПНТУ-15, приемная комиссия. Документүүд августын 31 болотой абаха. Хубууд, басагдые манда эржэ хураһыһе үрижа байхадаа, агухуе совет поэт В. В. Маяковскийн «Хэн болодох ааб?» гэһэн шүлгэй мүнүүд эзэлдүгэй ханаанда ороодхон: Хүсэлүүлэн хургаг лэ намайе, Худалмэришэн болохон һам шамайе. М. БАРДАМОВА, Улаан-Удын 15-дахы СПНТУ-гай директорэй оролшо.

Аянһаа ерээшэд тингэжэ хэлэдэг... Алар баруун тээ — оёргүй Байгал Гэрэлтэ унаараа хабсагай нэмэдэг. — Гэжэшы мүн баһа мэдээжэ байгаал. Гансал: «Хойто хадымнай саада тээ Газар уһаниһе хайшаа юм ааб даа?» — Хатуухан нимэ асуудал — таатай Харюу бэдэрүүлэн, тархидам хаагдаа. Ульгэршэ үбгэн нэгэтэ хэлэ һэн: «Үндэр хойто хадымнын арада — Хуудам тэнгэриһел дээрэ үлөөһөн Хубхай эхнэгээр хабсагай хада. Буряллам доһон уһанууд урладаг, Бургаг шарынги модод урдадаг, Туруута моринтой хүрэнхэй аайда Тухагаа алдуурһан ээрли дайда. Айдаһа хүрөөшэ. Гэхэтэй ээрэ, Анханай санахи урда сагта Гэсэрэй хулэгэй гарганан зүргэ Гэгэдэн тараһанхай тэрэл багта...» Наялдаа Дүтэлһэн ульгэршэн бэлэй, Найматай Нүгөөдөн хубүүхэн гэлэй, хургууль үзэхээс бинь ябашоо һэм, хурагынь үбгэнэйми мартагдашоо һэн. 2. Улгэн дайдаа аян замда Зуөөб даа яһала: баруун тээ — Карпат. Зүүн тээ — Номгон далай намда Зүһөө таноулаа, аашаа гаргаад. — Эшхэрэд, шуухираал... Олон жэлдэ Эдлөө нютагуудар зошолоо, айлшаалаһон. Хойто хадымнаа саада бөөдэ Хүрөөгүй — мүнөө болотор — байшалайли. Энэмнай буруул даа! Хурдан самолёт Эдир наһандаһин дуудан тамалһан Буурай дайдада — час тухай болоод — Буулгаба. Сэгэһэн хөрүута намар һэн. Хойто хадануудин — урда тээм гарган, Холшые бэшэ һаа, нэгэл жэгтэй, Наруул мүнгэлэй толээр яларһан Нарын саада тээ байна гүб гэлтэй. Ангар мүнэмнай — хоёр һэмшүү даа: Абаһаа тэрөөдэн нэгэһиний баруулагд.

ЕВГЕНИЙ ЕВТУШЕНКО —ХЯАГТАДА

Мэдээжэ поэт Евгений Александрович Евтушенко нажар бүри совет оройнойго ямар нэгэн эхэ мүнөөндө эхнэрэй аяаг хүрээтүр тамардаг заншалтай юм. Мүнөө жэлдэ Монголой Арадай Республикын газар дээрэ эхн абтагд Сэлэнгэ мүнэнэй тэрэ урууджа яһана. Хэр уһаа хойшо түүхээр баян Хяагта хотын олонимтэ суута поэдые угтажа улаһан байна. Евгений Евтушенко Хяагтын хизаар сороһоо шэнжэлтын болон Монголой арадай революционн музейнүүдтэ оройно, түүхтэ бусад газарнуудтайнь танилсаһан байна. Үдэшлэн уран зоһолой эхэ үдэшэ зардагдажа, соёлой байшан соо хүн зон багтажа ядарааа сугларба. Поэзилэ дуртайшуудда Е. Евтушенко дүлэтэ шүлгүүдэ уһнаһад, хэдэн олон асуудалнуудтань харюусаа. Манай корр.

Һэрюүхэн нэһшээд хээсэдшэ сэнгүүл, Зунай саг зугаалха хүхюул... П. БУРМАКИНАЙ фото.

Халаахай

1979 оной ган гасуурһаа уламжалан, үбэлжэлгын хаһа хатуу бэрхэ орондоо үгирөө гэжэ барандаа мэдэнэбди. Уһэн сэхэ угай малшад нинтын зөөрине — малаа һайнаар ондо оруулжа гэжэ аһан шалаараа оролдоһон байха. Гэбшые «бүлэ соо хубилан түрэнэн үри бөө байдаг» гэһэншүү, сэхэ сээр зантай ажалшадай хайгуугаар өһөдүнгөө талые харгшад бабал олоно бшуу. Хэтэрхэдэ зарим нэгэһиний хүрэнгын оройно хулайлаһаа хойшоо харахагүй байнал. Жэшэһе, Яруунын районной Тулууһан совхозон нэгэ эхнэй отдосенин тарян ажалан хулайлалшад Хингалов Григорий Терентьевичэй ябдалые лажашы ойлогхын аргагүй. Хүрэнгээ гэжэ үгтөнһөн 2050 килограмм ешмэһнээ 920 килограммын Г. Хингалов шөфөр Фёдор Фёдорович Коченихтэй хамтаржа хулуугаад, худалдаха гэһэбэ. Удэһын хатар танца эмилдхээ болобо. Ажалай Улаан Тугай орденто аниаңонто заводой «Рассвет» гэжэ Соёлой ордондо мүнөөдөр үдэрэй 11 часһаа «Минни хани нүхэр —бангаали» гэһэн конюрс, үгөөдөр хатар танца үнгэргэдэхэ юм. Түмэр замшалай клубта мүнөөдөр үгөөдөр дуу, хүгжэмэй ансамблин концерт. Үгөөдөр клубай уран найханай коллектив Мостовой станциин хүдэлмэришэдтэ һайндэ-Гэй концерт харуулаха юм. Удэшндоо хатар танца болохо. Улаан-Үдэ хотын ажалша-

ЗУДНАА... ЗОЛ БЭДЭРЭГШЭД

болонхой бшуу. Энэхэн ешмэңдэһини улахан шарбуунса гаргахаяа хуһшые арсахагүй, — гэжэ Хингалов нүгөөдөө шэбшэһэн байгаа ха. — Хэды халтагай болохо гэжэшэ. — Үнэхөөрөөшөл — гэжэ шөфөр зүбшөөгөө. Тингэжэ тээ хоёр минитэ мүнгэ одохо архидаха гээд... панхаруутаа. Хатуу үбэлжэһэгын бэрхшээлые өһөдтөө тунатайгаар тэднэр хэрэгтэхэ гээд бираагүй. Зудһаа зол бэдэрхөөс һөдөшэд хара хэһэгэ бөөлүүжэ үрднүгэй, баригдажа хэһэгдэ. Хүсэ шадлаа гамнангүй ажалладаг малшад тухай магтаалай үгэ хэлэжэ барашагүй. Оролдосотой малшад тэжээлэй дотомашые һаа, малаа гаргада оруулангүй, үбэлжэлгын бэрхшээлые даһан байна. Хэрин малаа эдэлүүлэнгүй, архиджа яһанан хүниһе хэнтэй жэшэлтэйб? Баһал зудһаа зол бэдэржэ яһанантай аһи бэшэ гү? Хамаг ажалшадтай аб алыһар хамсыгаа шаммад лэ, бэрхшээлые хамтааран дабахын орондо өө-

ПРАВДА БҮРЯТИИ

Нэгэдэхэ хуудалаһанда «Тэжээл — бэлэхлэл — бүгдэһин хэрэг» — үбнэ тэжээлэй хуриалтын ябаса харуулан талыи мэдээлэлүүдэй суглаулаһан. «Хани ёһоний үгтэһэн» — ТАСС-ай материал «Улахоорондын экинжалын нилдэлгэ ажаллантай дүрбэ» — ТАСС-ай материал нудай суглаулары. СССР-эй Верховно Советэй Президиумай Указууд. Хоёрдох хуудалаһанда «Партияна ажабайдал» «Партияна бүлгүүдэй үүргэ дэһэлүүлэхэ» — Р. Муха-

БИШЫХАН ҮГҮҮЛЭЛНҮҮД

АЛТА МҮНГЭНДЭНЬ ОРОЖО... Нэзэ нютага гоё һайхан залуу эхнэр бии байһан ха. Үе наһанда дуралсаһан үгэтэй айлай хубуунтэй хурим түрээс хэзэ болоһон аад, үндэр тухал даһан ноёной хубуунтэй үдэрэй талаар танилсаад, алта мүнгэндэнь обтожо, хаданда араһанан гэхэ. Тингээд торон дээгүүр хульбэржэ, тоһо өвгөөр халжжа, алта мүнгөөр арбан хургаа шимээгээ, тоһо өвгөөр сурталсаһан үнэхүй хубуугээ марган мартабаһе, үки убаан болонгүй, баян айлдаа бачуудан, өвгөө намжууһан, шобобори болоһон гэхэ. ГОЕ СҮҮМХЭ Урдань нэгэ ноён хооло алтанан гоё сүүмхэ баряд ябдаг байда. Нэгэтэ тэрэ сүүмхэнь бусад хүнүүдэй хонирхон оңойложо үзэхэднэ, хуэй орболто, хэһэ сүхааринууд гаржа эрээ һэн гэхэ. Тингээд тэрэ сүүмхэ оңойлоһоойой нэжэһини: «Энэ ноёмнай сүүмхэдээл аһи газдаһань харахада, ялагар, саласаршые һаа, өвгөө хаанай түшмэлнүүдэй хуэй орболто боложо яһанан, сүхаари дотортой амант гүб даа», — гэжэ һэн ха. ГАНСА МОРИЕО Нэгэтэ эсээс хубуун хоёр ойн соорхойдо хонолодо буюугад, хубуунһинь хүнды бугаа үрээһөө, ойро дүһин хужарта нууцаа ошоно ха. Тингээд нилээд орой эхэ баргтай бусан эржэ: — Байһай-аа, бабай, ногооной буга түрээдэг гү? — гэжэ асуухадань. — Турьдага, түрээдэг, — гэжэ абань ажаг хэһээгүй, шоглон харюусаа һэн ха. Харин тэрэ бугаа үгөөгүүр ошожо харахадань, шүдэртэй моринһини алуулиһан хэбтээ ха. Р. ЦЫБИКОВ.

Мунвдэр

Мунвдэр хатар танца эмилдхээ болобо. Ажалай Улаан Тугай орденто аниаңонто заводой «Рассвет» гэжэ Соёлой ордондо мүнөөдөр үдэрэй 11 часһаа «Минни хани нүхэр —бангаали» гэһэн конюрс, үгөөдөр хатар танца үнгэргэдэхэ юм. Түмэр замшалай клубта мүнөөдөр үгөөдөр дуу, хүгжэмэй ансамблин концерт. Үгөөдөр клубай уран найханай коллектив Мостовой станциин хүдэлмэришэдтэ һайндэ-Гэй концерт харуулаха юм. Удэшндоо хатар танца болохо. Улаан-Үдэ хотын ажалша-

САНАА УЛАРИЛ

Сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зарим нютагуудта саг зуура бороо орохо, задарладыһе абаха. Баруун тээшэ секундын 5—10 метр хүстэйгээр һалхиха. Үдэртөө 20—25 зарим районнууд 15 градус хүртэр дуулан байхаар хуледаһэн. Улаан-Үдэ сэлмэлэгтэй, бүрхэгтэй байха, саг зуура бороо орохо, задарладыһе абахада магд. Баруун тээшэ секундын 5—10 метр хү-

САНАА УЛАРИЛ

Сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зарим нютагуудта саг зуура бороо орохо, задарладыһе абаха. Баруун тээшэ секундын 5—10 метр хүстэйгээр һалхиха. Үдэртөө 20—25 зарим районнууд 15 градус хүртэр дуулан байхаар хуледаһэн. Улаан-Үдэ сэлмэлэгтэй, бүрхэгтэй байха, саг зуура бороо орохо, задарладыһе абахада магд. Баруун тээшэ секундын 5—10 метр хү-